

No. 45
ANUL IV
26 V 1935

Redacția și Administrația:
BUCUREȘTI
Calea Victoriei No. 8
TELEFON 3100-13

Victoria

16 PAGINI 2 LEI
Director și proprietar:
MARTON HERTZ
Redactor responsabil:
ST. FREMAY

ZIAR COTIDIAN CU ULTIMELE NOUȚĂȚI ȘI ȘTIRI LITERARE

DVHOVNICUL + SATANEI

Aștepți ingenunchiără și, 1 care din ei, roști un «Tatăl Nostru», pentru mântuirea
suferințelor celui diavol (Inca. 505).

Un atentat misterios

Trăim în vremea atentatelor — dar acela despre care e vorba aici nu s'a petrecut în epoca noastră, ci mai de mult. El a fost îndeplinit de o tânără fată, pornită să omoare un om din motive politice, dar în momentul suprem lucrurile luară o întorsătură senzațională. Episodul acesta e descris în minunata năvelă „Atentatul“, în No. 76 al „Gazetei noastre ilustrate Cinci Lei“ apărut astăzi, — în același număr năvela „Nopti pe Coasta de Argint“, de Al. Olinescu, apoi „Trucurile“ hoților de automobile din Chicago“, nenumărate schițe vesele, curiozități, umor, sfaturi, jocuri distractive și o cronică pentru doamne.

Prima ediție de 30.000 exemplare
din romanul
„Cazul doamnei Predescu“
de PETRE BELLU

s'a epuizat. Joi 23 crt. se pune
în vânzare ediția doua.

De ce Săptămăna Cărții
și de ce nu

Anul Cărții ?

„Colecția celor 15 Lei“

oferă publicului cititor de două ori pe lună câte un volum din capodoperele literaturii române și străine, numai pentru suma de lei 15.

„Colecția celor 15 lei“
a rezolvat criza cărții

Cumpărați ultimul volum și vă veți convinge
Se află de vânzare la librării și vânzătorii de ziare.

Totuși, Moțul rezistă cu nobilă îndârjire și când briciul ajunsese până la os și își pierdu cunoștința ultima lui vorbă nu fu o renegare a credinței, ci un cuvânt de laudă a numelui Dumnezeuului său și un „Trăiască Moții” care dovedea deajuns tăria simțimentelor de care erau însuflețiți alevărații fii ai neamului, în zilele acelea de răstăgite.

65. — Un iobag fugit dela stăpân.

În vreme ce Nandra și cu argații săi se ospătau, vorbind cu drăcească bucurie de isprava lor din ziua aceea, retrăși mai la o parte, în capătul taberei, o ceată de Moți stăteau chirciți în jurul unui trup întins la pământ.

Unul din acești Moți, preotul iobag Cristea, își luase tocmai mâna de pe ochii aceluia, care zăcea nemișcat, pe frunzele pădurii.

— Să ne rugăm, fraților! — zise preotul, cu voce înăbușită.

— A murit? — întrebă cineva.

— N'a murit, ci a trecut într-o lume mai bună! — răspunse preotul — Să ne rugăm!

Moții, toți câți erau acolo, vreo zece-doisprezece, se descoperiră, se așezară în genunchi și, fiecare din ei, rosti un Tatăl Nostru pentru mântuirea sufletului celui dispărut. (Coperta).

Iar acesta era bietul Frâncu, nenorocitul iobag, pe care Nandra îl jupuisese de viu, fiindcă unul dintre argații săi îi se păruse că nu cojea destul de bine trunchiurile de copaci.

După săvârșirea sălbăteciei, când Frâncu își pierdu cunoștința, fără să vrea să se salveze, lepădându-se de credința strămoșilor săi, Nandra porunci să se desfacă legăturile celorlalți doi Moți și Frâncu să le fie predat, spre a-l îngriji.

Dar ce mai puteau îngriji nenorociți la un om, căruia i se jupuisese un sfert din pielea de pe trup?

Frâncu era osândit și nimeni în lumea aceasta nu-l mai putea scăpa.

Totuși, bietii Moți, ei înșiși cu urechile tăiate, își luară tovarășul, îl duseiă mai la o parte, unde era tabăra iobagilor, și-i legară spinarea sângerândă cu fâșii din propriile lor cămăși, pe cari și la rupseră.

Nu aveau un pic de ulei să potolească chinurile nenorocitului, nu aveau o cârpă mai curată, cu care să poată lega spinarea ce nu mai arăta decât ca o grămadă de carne sângerândă.

Ion, socrul nefericitului flăcău, se dusesese până la bucătar, să-l roage să-i dea câteva picături de ulei, dar Ungurul îi răspunse:

— Pentru Valahi n'am ulei, decât atunci, când poruncește stăpânul să li-l torn fierbinte în urechi!

Și bietul Ion trebui să se întoarcă la căpătâiul ginerului său, fără să-i poată aduce balsamul alinător.

Când apoi ceilalți iobagi se înapoiară dela lucru și-l văzură pe Frâncu pe jumătate jupuit, iar pe ceilalți: doi, cu urechile tăiate, nu lipsi mult ca Moții să se revolte.

Cuvintele chibzuite ale părintelui Cristea și sfaturile înțelepte ale necunoscutului care luase locul iobagului Toader Runcanu, liniștiră spiritele agitate la culme.

Acum, când bietul Frâncu își dăduse sufletul și după ce iobagii din jurul lui rostiră în gând rugăciunea pentru odihna sufletului său, ici și colo începură să se audă din nou glasuri amenințătoare, murmure de ură și dor de răsbunare.

— Nu mai putem răbda și această sălbătecie!
— se auzea prin întunerecul ce stăpânea pădurea.

— Trebuie să se sfârșească odată!

— Până la izbucnirea „cauzei celei mari“ Nandra ne ucide pe toți și nu va mai fi cine să lupte!

— Să piară Nandra!

— Mai încet, fraților, mai încet! — răsună atunci glasul liniștit al necunoscutului, care față de Unguri trecea drept Toader Runcanu. — Un singur cuvânt din vorbele acestea dacă este auzit de duș-

manii nației noastre, tot ceea ce s'a pregătit până acum pentru cauza cea mare va fi zadarnic și întunerecul asupririi va apăsa veșnic pe noi pe fiii și pe fiii fiilor noștri. Nu trebuie să ne pripim. Mințile luminate ale neamului nostru lucrează neincetat la desrobirea noastră și până când nu ni se va da semnalul de către aceste minți, nu trebuie să ne răsvrătim, căci răsvrătirea noastră ar putea duce la o asuprire și mai cumplită, la o vărsare de sânge zadarnică. Trebuie să mai răbdăm, trebuie să mai îndurăm jugul tiranului, căci încă nu a sunat ceasul liberării noastre.

— Dar până să sune ceasul, nu va mai rămâne niciunul din noi, dacă Nandra va urma să ne ucidă, ca pe niște câini turbați! — răspunse unul din cei chirciți în jurul cadavrului lui Frâncu.

— În ceea ce-l privește pe Nandra, — răspunse pretinsul Toader Runcanu — cred că multă vreme nu-i va mai fi dat să ne asuprească. Știu hotărit că asupra lui va cădea cât de curând sfânta răsbunare a Moților, știu hotărit că el va fi cel dintâi Ungur, care va plăti cu capul, asuprirea la care i-a supus pe Români. Fiți deci liniștiți, căci mai curând decât vă așteptați, nemernicul își va primi răsplata. Eu sunt în măsură...

Vorbele necunoscutului fură întrerupte de sosirea unui alt iobag care venise găfâind, dovadă că alergase din răsupteri.

— Ce este, frate Nicula? — întrebă preotul iobag, adresându-se noului sosit.

— Nandra pregătește o nouă ticăloșie — răspunse acesta. — Se vede că vrea să pună vârf ticăloșiei căreia i-a căzut pradă bietul Frâncu.

— Dar ce s'a mai întâmplat? — întrebă mai mulți Moți deodată.

— Argății Ungurului — răspunse Nicula — au pus mâna pe un Moț, care dădea târcoale taberei și l-au dus în fața stăpânului lor. Nandra și-a dat seamă îndată că trebuie să fie vorba despre vreun biet nenorocit care ne mai putând îndura

asupririle stăpânului său, a fugit și a luat drumul codrului, ca atâția alți frați de ai noștri. De aceea, Ungurul a dat poruncă argaților săi să-l caute pe fugar prin chimir, prin buzunare și, spre nenorocul Românului, argații găsiră la el două pistoale încărcate, plumb mult și două pumnale. La văzul acestor arme Nandra s'a înfuriat foarte și a strigat:

— „Armele acestea nu le poți avea decât dela stăpânul tău, pe care l-ai jefuit, Valah blestemat. Un vierme nu poate avea bani să-și cumpere asemenea arme scumpe. Să-mi spui deci, cine îți este stăpân ca să te trimit lui înapoi și să te pedepsească așa după cum merită un hoț, un tâlhar.

„Românul nostru însă nu a vrut să spună cine este stăpânului lui și atunci Nandra a născocit o nouă drăcească chinuire, cu ajutorul căreia să deslege limba bietului nostru frate.

— Ce a mai născocit mintea lui blestemată? — întreabă preotul iobag Cristea.

— O grozăvie fără pereche — răspunse Nicula. — A poruncit argaților să ia câțiva iobagi și să-i pună să sape o groapă, ca de mort, care să

nu fie însă mai adâncă de un cot. În această groapă Nandra vrea să-l vâre pe fugar, astfel însă, încât tot trupul să-i fie acoperit cu un strat subțire de pământ și numai capul să-i rămână afară. Peste trupul îngropat în acest chip, Nandra va porunci apoi să se facă un foc mare. Ați înțeles ce vrea ticălosul? Vrea să-l coacă de viu pe bietul Român, care nu îndrăznește să-și spună numele și să-și desvăluie stăpânul de la care a fugit, fără indoială de teama răsbunării acestuia.

— Să-l coacă de viu? — făcură mai mulți iobagi și pumnii lor se ridicară amenințători în spre cer.

— Doamne, oare până când mai rabzi pe pământ asemenea fiare?... Si noi, oare până când vom mai sta cu mâinile în sân, uitându-ne nepăsători, cum se sting, în chinuri fără seamăn, frații noștri?

Murmurele începură din nou și din nou câțiva iobagi făcură propunerea să nu se mai aștepte porunca aceloră cari pregăteau revoluția, ci să se revolte ei, cei dintâi și să-i măcelărească pe Ungurii aflători în pădurea aceea.

Preotul Cristea căută însă să potolească iarăși dorul de răsbunare al Moșilor, în vreme ce de data aceasta necunoscutul nu se mai amestecă, ci rămase dus pe gânduri, ca și când nici n'ar mai fi auzit ce se vorbește în jurul său.

Deodată apoi, cel ce se da drept Toader Kuncanu se adresa cu aceste cuvinte lui Nicula:

— Frate Nicula, și unde este acum nenorocitul pe care argații l-au prins în pădure?

— E legat de un copac și se uită cum proprii săi frați îi sapă groapa, în care Nandra îl va coacă de viu.

— Și zici că se încăpățânează și cu toată amenințarea lui Nandra nu vrea să spună cine-i este stăpân, și nici cine este el însuși?

— Nu vrea nici în ruptul capului! — răspunse Nicula. — Accia cari au fost aduși de argați să-i sape groapa, au căutat să-l hotărască să-i răspundă Ungurului la întrebări, fiindcă pedeapsa pe care

i-o va da stăpânul său nu va putea fi atât de sălbatecă, ca aceea, pe care i-o pregătește Nandra, dar omul nu vrea să audă de așa ceva. El le-a răspuns iobagilor, foarte liniștit:

„— Fiți fără teamă, căci Nandra nu va trăi să mă vadă pe mine chinându-mă în cuptorul lui!

— Așa a răspuns? — exclamă necunoscutul și ochii lui se aprinseră deodată.

Apoi rămase din nou pe gânduri.

Peste câteva clipe se ridică de pe pământ și se adresa astfel celor din jurul său:

— Fraților, să nu vă mișcați de aici. Ungurul nu trebuie să prindă niciun fel de bănuială. Eu mă voi duce să văd cum stau lucrurile și apoi mă voi întoarce, spre a ne sfătui. Fiindcă Nandra nu trebuie să-și ducă la îndeplinire și această mârșavă faptă.

— Nu trebuie! — ziseră mai mulți iobagi în cor.

— Așa dar, ne-am înțeles! — reluă necunoscutul. — Nimeni nu se mișcă de aici, nimeni nu face nimic, până când mă înapoiez eu.

Iobagii dădură din cap fără să știe nici ei înșiși, pentru ce primeau cu atâta supunere sfatul necunoscutului, care se rătăcise în mijlocul lor.

Nu părea să fie decât tot unul de ai lor, un biet iobag, un biet Moț. Totuși, vorba acestui Moț, era atât de cumpănită, împrăștia o încredere atât de desăvârșită, privirea lui era atât de hotărâtă, încât niciunul din cei de față nu ar fi cutezat să se împotrivească dorinței lui.

Numai preotul Cristea zise, chiar și el însă, cu oarecare sfială:

— N'ai vrea să mă ieși și pe mine cu tine, frate? Poate să fie vreunul pe care-l cunosc.

— Dimpotrivă! — răspunse pretinsul Toader Runcanu. — Te rog să mă însoțești, părinte Cristea.

Preotul se ridică dela pământ și împreună cu necunoscutul dispăru în noapte.

După vreo sută de pași se opriră. Ajunseseră în marginea șanțului, pe care iobagii îl săpaseră

în jurul sorturilor Ungurilor, ca apa ploii să nu se scurgă în ele.

Dineolo de acest șant, într'un luminis anume căutat, argații forfoteau de zor. Niciunul nu dormea, toți voiau să fie de față la cea de a doua petrecere pe care le-o pregătise stăpânul lor în ziua aceea.

Unii din ei, mai grăbiți de a se desfăta la vederea chinurilor nefericitului iobag, îi zoreau pe Moșii cari săpau groapa la o depărtare numai de vreo zece pași de cortul lui Nandra.

Atât de hain era Ungurul, încât nu se înfiora, nu-l scârbea nici chiar gândul că trupul parjolit al nefericitului Român va rămâne până în zorii zilei în fața cortului său, la câțiva pași de patul în care se va odihni el însuși.

Să se înfioare Nandra la un asemenea gând? Să crezi aceasta despre el însemna să nu-l cunoști.

Ticălosul poruncise anume să se sape groapa în fața cortului său, decarece voia ca trupul copt al Moșului să stea o noapte întreagă în fața cortului său.

Apropierea unui Român ucis în chinuri atât de cumplite departe de a-l speria, sau a-l scârbi, era încredințat că-i va da visuri plăcute, cu Români schingiuiți cu miile, era încredințat că-l va face să viseze, ziua, cea mare pe care o așteptau toți magnații unguri, ziua în care le va veni dela împărăție învoirea de a-i ucide pe toți Românii din Ardeal.

Aceasta era dorința cea mai fierbinte a tuturor magnaților de pe atunci, deoarece ei își dădeau seamă că numai stârpind și ultima suflare de Român vor putea nădăjdui să stăpânească în veci și nestingheriți pământul bogat al Ardealului.

Iată pentru ce, departe de a se îngrozi de apropierea cadavrului celui ce urma să fie chinuit până la moarte, Nandra își făgăduia visuri cât mai plăcute în apropierea acestui cadavru.

Când pretinsul Toader Runcanu și cu preotul

Crîstea ajunseră la marginea șanțului de scurgere din jurul corturilor Ungurilor, Moții abia începuseră să sape la groapa în care trebuia să moară tovarășul lor.

Aceasta fiindcă Nicula venise să-și anunțe tovarășii despre ceea ce se pune la cale, de îndată ce el însuși prinsese de veste.

Mai fiind deci cel puțin un ceas, până când urma să înceapă înfiorătorul spectacol, Nandra intrase în cort, să se odihnească nițel și deci, el nu era de văzut.

În schimb, nenorocitul osândit putea fi văzut foarte bine, pe partea cealaltă a locului încercuit al corturilor.

Era legat de un copac, legat atât de strâns, încât nici nu se putea mișca. Flăcările unui foc uriaș luminau ca ziua locul unde i se pregătea chinuirea și moartea.

Nandra poruncise el însuși ca Motul să fie așezat în așa fel, încât să vadă lămurit pregătirile ce se făceau. Mizerabilul Ungur voia să-l chinuiască și prin aceea că-l silea să se uite neconținut la pregătirile ce se făceau pentru el.

Din pricina jocului flăcărilor, care pâlpâiau neconținut, preotul iobag și necunoscutul său însoțitor nu puteau desluși trăsăturile celui legat de copac, spre a-și da seamă dacă nenorocitul suferea la vederea acestor pregătiri înfiorătoare, sau dacă într'adevăr el stătea nepăsător, așa după cum le povestise Nicula.

— Trebuie să ocolim corturile Ungurilor, ca să-l vedem pe fugari — zise preotul în șoaptă însoțitorului său.

Acesta dădu din cap, fără a răspunde un cuvânt și o luă înainte, printre arbori, ferindu-se să nu fie văzut de argați.

Furișându-se astfel, ei ocoliră aproape toată tabăra și ajunseră în spatele celui legat.

Odată acolo, pretinsul Toader Runcanu se stre-

cură până chiar lângă copacul de care era legat osânditul și în șoaptă i se adresează astfel:

— Curaj, frate! Poate că Dumnezeu nu va îngădui să pieri în chinurile ce-ți sunt pregătite.

La auzul acestor cuvinte, cel legat tresări atât de tare, încât tresărirea lui fu simțită prin copac și de pretinsul Toader Runcanu.

Osânditul își întoarse capul și când băgă de seamă că așa nu-l putea zări pe acela care-i vorbise, căută să-și slăbească puțin legăturile, spre a se putea întoarce mai mult.

Dar nici aceasta nu-i izbuti și, atunci, întrebă, cu glas tremurând:

— Cine ești?... Arată-te, căci glasul tău îmi dă fiori...

Glasul lui îi dădea fiori? Dar oare nu tot fiori îi dădea și necunoscutului glasul celui legat?

Auzindu-l pe osândit vorbind, pretinsul Toader Runcanu se clătină și, pentru o clipă, privirile lui rămaseră rătăcite, cum se rătăcesc privirile omului uluit, zăpăcit, ale omului care nu poate să înțeleagă ceva ce vede, sau aude.

Apoi, uitând că nu trebuia să fie văzut de argați, necunoscutul sări de după copac, ca mânat de un simțimânt în stare să învingă orice piedecă și de data aceasta și mai uluit și mai impresionat, îngână:

— Tu?... Tu erai fugarul?...

— Eu, frate Coriolan! răspunse cel legat de copac, care nu era nimeni altul, decât însuși Horia. — Argații lui Nandra m'au prins, pe când dădeam târcoale taberei, așa după cum ne înțeleseam. Și fiindcă n'am vrut să spun cine sunt, ticălosul de Nandra a poruncit să fiu copt, ca o pâine într'un cuptor. Eu însă nu m'am speriat, deoarece știam că tu ești prin apropiere și mai știam că Nandra trebuie să piară încă în noaptea aceasta.

— Numai că... prinderea ta încurcă cu desăvârșire planurile noastre! — făcu Coriolan Cristior, cel ce luase îmbrăcămintea și înfățișarea lui Toader Runcanu. — Planul nostru nu putea fi dus la îndeplinire, decât numai spre zorii zilei. După socotelile noastre atunci îl putem pedepsi pe Nandra în așa fel, încât bănuiala să nu cadă asupra Moșilor, ci dimpotrivă, asupra celor doi argați cari îl păzesc zi și noapte. Acum însă, lucrurile s'au încurcat... Trebuie să facem ceva în răstimp de un ceas, cel mai târziu, deoarece peste un ceas Ungurii vor fi gata cu pregătirile lor. Or, asta încurcă lucrurile grozav.

Horia vru să răspundă ceva, iara mdoială să spună că-i pare rău că a fost prins, dar că nu el este de vină, când, deodată, din spre tabăra Ungurilor se auzi un glas tunător, care striga:

— Ce cauți acolo, Valah cu păr pe limbă?

Cuvintele acestea îi erau adresate lui Coriolan, Chipeșul voinic se cutremură.

Argații îl văzuseră stând de vorbă cu Horia, văzuseră poate chiar și cât fusese de impresionat când își dăduse seamă că cel prins este un prieten al lui.

Dar Coriolan făcea parte din acei oameni a-leși, cari niciodată nu-și pierd cumpătul în fața primejdiei, ci, dimpotrivă, nu sunt stăpâni pe toată agerimea trupului și a minții lor, decât numai când sunt amenințați de vreun pericol.

De aceea el nu-și pierdu cumpătul nici acum, ci întorcându-se în spre argatul care se și apropiase, zise, foarte liniștit:

— Încercam să-l hotărâsc pe omul acesta să spună cine este și cine-i e stăpân, ca să scape de chinurile cari îl așteaptă. Truda mi-a fost zadarnică, însă! Rar mi s'a întâmplat să văd un încăpățânat ca acesta. Dar nici eu nu-mi voi mai bate gura de pomană... N'are decât să moară, dacă se încăpățânează așa... La urma urmelor, numai nebunii, ca acesta sunt de vină că stăpânii noștri ne socotesc răi și sunt nevoiți să ne pedepsească. Din pricina unor, trebuie să suferim toți!

Ungurului îi plăcură aceste cuvinte ale Moțului. De unde să bănuiască el că aceste cuvinte nu aveau alt rost, decât să-l păcălească pe el cât mai bine, în privința pricinii pentru care voinicul era lângă Horia?

— Imi place cum vorbești, — răspunse argatul. — Și dacă într'adevăr simți ceea ce ai spus acum, cred că nu va trece mult timp, și te vei lepăda de legea spurcată a acestor proști. Spune-mi, cum te cheamă, ca să-i vorbesc stăpânului de tine.

— Toader Runcanul — răspunse Coriolan, fără șovăire.

— Bine, Toaderel — făcu argatul. — Acum nu-ți mai pierde vremea de pomană cu nemernicul acesta, ci du-te de te odihnește.

— Nu, nu mă voi duce să mă odihnesc! — răspunse Coriolan. — Dimpotrivă, mă voi trudi să adun aici cât mai mulți Moți, ca să vadă toți cine sunt aceia, de pe urma căroră trebuie să suferim noi, cei buni. Să vadă toți, unde duce în-

căpătânarea unui nebun, care preferă, ca un prost ce este, să se lase să fie copt de viu, decât să spună cum se numește și cine-i este stăpân. Pilda lui trebuie să intre adânc în mințile iobagilor, cari să-și dea seamă că o națiune, care are în sânul ei asemenea oameni, trebuie să se supună națiunii cu oameni mai învățați, mai aleși.

Cuvintele lui Coriolan păreau o muzică Ungurului.

— Foarte bine ai grăit, Toaderel — zise argatul, mulțumit. — Să știi că astăzi încă voi vorbi stăpânului de tine. Și știi ceva?... Aș avea o idee... Văd că tu ești un om întreg și nu un păcătos, ca viermii ceilalți. Or, dacă rămâi un biet iobag, nu vei putea ajunge sus niciodată. De aceea, aș fi de părere, ca chiar astăzi, pe când ticălosul acesta își va blestema și laptele pe care l-a supt de la mumă-sa, tu să te lepezi de credința păgână a Valahilor și să te faci Ungur. Sunt încredințat că stăpânul nostru, de bucurie, te-ar face și pe tine argat, cum l-a făcut și pe Avram Prișcu, când s'a lepădat de legea lui păgână.

— Foarte bine gândit! — răspunse Coriolan. — Spune-i stăpânului, că atunci, când osânditul se va chinui mai bine în cuptorul încins, Toader Runcanu va trece la legea ungurească. Să le arăt eu Moșilor, cum trebuie să se poarte, spre a câștiga încrederea stăpânilor!

— Atunci vino chiar acum cu mine, să-i spunem boierului! — făcu argatul.

Fără să șovăie, fără să mai arunce măcar o singură privire asupra lui Horia, sau a lui Cristea, care stătea ascuns după un copac, ceva mai la o parte, Coriolan Cristior se îndepărtă cu argatul, spre a-i spune lui Nandra, că el Toader Runcanu, este gata să se lepede de legea strămoșilor săi, spre a se face Ungur și catolic...

65. — Bucuria lui Nandra.

Când argatul îl trezi pe Nandra din somn, magnatul Ungur se supără cumplit.

El începu să injure, să blesteme și nu lipsi mult să-l și ia la palme pe argat.

Când însă, acesta îi spuse în câteva cuvinte, că este vorba despre un Moț, care vrea să se lepede de credința lui, spre a se face catolic și Ungur, ochii lui Nandra începură să lucească de bucurie.

Fiindcă, cea mai mare bucurie a magnaților de pe vremea aceea era să poată converti la legea lor cât mai mulți Români, deoarece ei își dădeau seamă, că în felul acesta slăbesc puterea de rezistență a Românilor și, în același timp, pot dovedi și străinătății ce națiune nevrednică este aceea a Românilor, cari pentru un ciolan de ros, sunt gata să-și renege numele, credința și familia.

Apoi, un convertit era întotdeauna un nou spion, pe care Ungurii îl aveau printre Români.

Or, în vremurile acelea, când magnații simțeau că se pregătește ceva împotriva lor, era firesc ca Ungurii să se bucure de fiecare nou spion, pe care puteau să-l atragă în tabăra lor.

— Și unde este Moțul care vrea să se facă Ungur? — întrebă Nandra cu ochii scânteietori.

— Afară, în fața cortului, — răspunse argatul.

— Spune-i să intre!

Argatul dădu la o parte foaia de cort, care ținea loc de ușă și strigă:

— Toadere, vino aici!

Peste câteva clipe, Coriolan Cristior pătrunse în cortul celui mai josnic asupritor al neamului românesc.

— Cine ești tu? — întrebă Nandra, uitându-se cu luare aminte la voinicul, a cărui față o vedea destul de nedeslușit, la slabele rațe ale opaițului, care ardea pe o mescioară.

— Toader Runcanu e numele meu, stăpâne!

răspunse Coriolan, fără să tremure, cum poate că li s'ar fi întâmplat multora

— Numele îmi este cunoscut — făcu Nandra.

— De chipul tău însă, nu-mi aduc aminte.

— Și totuși, Milostivenia Ta m'a văzut destule ori — fu răspunsul hotărît și slugarnic al lui Coriloan. — Nu m'a băgat însă în seamă, fiindcă eu nu am venit niciodată în fața Milostiveniei Tale, ca să mă plâng, cum au făcut ceilalți Moți. Eu mi-am văzut de treabă, domnii argați n'au avut să se plângă de mine și, deci, nici eu de ei.

Nandra încruntă sprâncenele, se gândi puțin apoi zise, bănuitor:

— Stai... stai... Oare nu Toader Runcanu a fost acela, căruia am poruncit acum vreo lună să-i se dea douăzeci și cinci de bastoane? Oare nu tu ai fost acela, care le-ai spus argaților că nu vrei să mergi la pădure, fiindcă un iobag este obligat să lucreze stăpânului pe pământul care a fost cândva al lui, dar nu și în pădurile pe cari le cumpără mai târziu?

Coriolan păli.

Lucrurile se încurcaseră. El nu știa nimic despre această nobilă revoltă a adevăratului Toader Runcanu și deci îi era și foarte greu să răspundă.

Totuși, ceva trebuia să spună, căci altfel, Nandra prindea bănuiele și nu numai că-i zădărnicea noul plan, care-i încolțise în minte, dar te pome-nești că-l mai pedepsea și pe el, într'un fel oarecare.

Acum, nu că s'ar fi temut de durerile trupești pe cari i le-ar fi pricinuit eventuala pedeapsă la care l-ar fi osândit Nandra. Dar împiedecarea lui de a se mai mișca liber, ar fi însemnat pieirea lui Horia, în chinurile cele mai cumplite.

Or, pentru nimic în lume Horia nu trebuia să piară.